

ORIGINEA OMULUI ȘI DREPTURILE LUI

Dr. Emanuel DOBRIN

Universitatea București

edobrin75@gmail.com

Abstract: *The origin of man and his rights.*

The origin of the human being and the subject of human rights are topical issues in every historical period of the human race. From birth to death, man claims his rights. These, recognized or not, artificially manufactured or universally accepted, define his existence. Man lives and develops based on the rights he enjoys. Human origin, on the other hand, is being questioned as a potential variable that could solve the human rights equation. The theme is justified, the need for knowledge is real, and the foray into theories of the origin of the human being can clarify the extent to which people can claim or build their personal rights. Evolutionism and creationism, the two theories that are most often imposed in discussions, are accompanied by the declared partisans of the „unknown” way, in which man appeared on earth. Finally, every theory must demonstrate the extent to which it can be relied upon, in asserting human rights.

Keywords: *origin of the human being, human rights, creationism, evolutionism, unknown.*

Introducere

Nu există dispută mai aprinsă decât cea legată de natura drepturilor omului. Cine creează aceste drepturi?, Cine le întreține? Cine le afirmă?, sunt doar câteva dintre întrebările referitoare la această tematică. Ca o variabilă care ar putea rezolva disputa, în deliberație este adusă originea ființei umane. Măsura în care se reușește stabilirea originii omului, adică, tocmai a celui care pretinde drepturi, se crede că va stabili de unde vin drepturile omului și care sunt acestea. În dispută s-au angajat „neștiutorii”, evoluționiștii și creaționiștii. Pledoaria fiecărei teorii comportă argumente justificative pentru dimensiunea personală, dar agresive, de cele mai multe ori, la adresa celorlalte, însă creaționismul pare a avea parte de cea mai accentuată

repudiere din mentalul colectiv. Această situație se poate datora explicației simple a creaționismului, care pune totul în seama lui Dumnezeu, fapt tradus în implicații imediate și veșnice pentru rasa umană.

Încercând a mai limpezi parte din aceste dispute, fără însă a avea pretenția perfecțiunii, articolul de față este o scurtă incursiune justificativă în perimetrul acestor teorii cu mențiunea scrierii lui dintr-o perspectivă creaționistă. Este justificată nevoia cunoașterii originii personale, iar apoi, teoriile amintite sunt prezentate ca și concepții și ca potențiale surse ale drepturilor omului. Însă, dincolo de teoretizarea acestor concepte rămâne dimensiunea transpunerii lor în practică.

Nevoia de a cunoaște originea ființei umane

Omul a fost și este preocupat de sine, de binele propriu, de confortul personal de dorința de a trăi în siguranță. Însă, fie că acestea au fost sau nu împlinite, omul experimentează trăiri profunde, întrebări, frământări și căutări legate de originea și destinul lui. Dacă percepția referitoare la destinul personal este oarecum justificată de găsirea unui sens al morții și a unei potențiale sau certe existențe post-mortem, în ce privește originea sa, omul a experimentat diverse raționamente mai mult sau mai puțin logice. A trecut de la simplitate la complexitate și invers pentru a se încurca sau descurca în conceptele filozofiei umaniste, s-a zbatut afabil între realitate și fantezie iar, în final, homo religious s-a așezat în perimetrul ereziei sau al credinței în vederea acceptării unui Creator sau al dezicerii de El.

Indiferent de postura acceptată, mintea omului, așa cum afirmă Tozer, „cere un răspuns la întrebarea legată de originea și natura lucrurilor”,¹ o posibilă explicație logică, naturală, ușor perceptibilă a originii ființei umane. Cerința este justificată, însă răspunsul, chiar dacă din perspectivă creaționistă este predefinit, pare, când aproape, când extrem de îndepărtat de rațiunea umană. Astfel, fiecare lege a universului, orice formulă matematică sau fizică și orice combinație chimică și biologică posibilă, au fost folosite pentru explicarea originii umane. Toate acestea s-au amestecat cu elemente de religie, ateism, monoteism, deism, antropomorfism, evoluționism, creaționism și credință personală, cu explicații universaliste sau absurdități reduționiste, făcând astfel, extrem de anevoioasă simpla constatare a realității creației. Probabil, chiar dacă dintr-o perspectivă creaționistă, Ein-

1 A.W. Tozer, *Omul sălașul lui Dumnezeu*, Suceava, Editura Perla Suferinței, 2011, p. 21.

stein, citat de Timothy Ferris, exprimă extrem de profund această dorință a cunoașterii propriei origini: „Vreau să știu cum a creat Dumnezeu lumea aceasta... Vreau să îi cunosc gândurile, restul sunt detalii.”² Astfel, identificarea originii umane rămâne un efort rezonabil și justificat.

Concepții despre originea omului

Demersul identificării originii omului a captat oamenii din fiecare perioadă istorică și din fiecare tagmă socială. Fie că au trăit în antichitate sau în contemporaneitate, oamenii și-au căutat originile existenței personale. În acest fatidic efort pe de-o parte, s-au angajat filozofi, gânditori, politicieni, magicieni, teologi, sociologi, psihologi, matematicieni, biologi, o varietate de potențiali făuritori de răspunsuri. Concepțiile au început să curgă variind, în final, între creaționism și un imens spectru evoluționist în care tiparele de gândire se formează și deformează, în general, în funcție de hotărârea susținerii exclusivității evoluționismului în procesul apariției rasei umane.

Utopia răspunsurilor anti creaționiste pornește din infamul punct al declarării imposibilității descoperirii originii umane. În realitate însă, nu e vorba de o imposibilitate mentală sau rațională logică, ci de o presupusă neștiință asumată de preținși oameni de știință. Astfel, Andrew H. Knoll, reputat om de știință și profesor de biologie în cadrul Universității Harvard, citat de fostul ateu Anthony Flew, declara:

Dacă încercăm să rezumăm prin a spune, la urma urmelor, ce cunoaștem despre istoria străveche a vieții de pe pământ, despre originea sa, etapele ei formative care au dat naștere biologiei, cred că trebuie să recunoaștem că privim printr-o sticlă întunecată. Nu știm cum a început viața pe această planetă. Nu știm nici când a început exact, nici nu cunoaștem în ce fel de circumstanțe.”³

Dacă se vorbește de un moment „când” al apariției omului, declarația pare justificată, dar dacă în discuție este adus factorul „cum”, declarația dă impresia unui capriciu intelectual voit croit pe presupusă neștiință. Biologia oferă o multitudine de indici care pot duce cercetătorul spre o anumită concluzie, pro sau contra creaționism, astfel că, momentul „cum” al apariției

2 Timothy Ferris, *Coming of Age in the Milky Way*, New York, Morrow, 1988, p. 177.

3 Andy Knoll, interviu PBS Nova, 3 Mai, 2004, în Antony Flew, *Există Dumnezeu, Cum și-a schimbat poziția cel mai faimos ateu din lume*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2014, p. 118.

omului ar trebui justificat și explicat. Nu departe de Knoll, citat de același Flew, se situează și Antonio Lazcano, președintele Societății Internaționale Pentru Studiarea Originii Vieții din Mexico City, biolog și cercetător pentru mai mult de 35 de ani al originii și evoluției primare a vieții, care, în anul 2006, declara: „Calea exactă a originii vieții s-ar putea să nu fie cunoscută niciodată.”⁴ Lazcano nu face altceva decât să bătătoarească drumul presupusei neștiințe, pretinzându-și neștiința ca știință.

Dincolo de argumentele științifice ale „neștiinței” pe care se bazează acești cercetători, teoria neștiinței pare a îngădi libertatea altora de a-și descoperi originile. Dacă, în ultimă instanță, astfel de oameni, de o aleasă calitate intelectuală, activează ideea „neștiinței”, ce mai rămâne unui om neimplicat într-un astfel de proces al cunoașterii. Mai mult, această neștiință referitoare la identitatea rasei umane lasă un vid imens și în dogma referitoare la drepturile naturale ale omului, drepturi care decurg din ceea ce este omul în esența lui. Dacă nu se cunosc etapele primare ale omului, cele referitoare la apariția lui, în mod special când dar mai ales cum a apărut omul, în mod cert, nu pot fi identificate drepturile care i se cuvin, drepturi care ar trebui să reflecte structura umană. Ca urmare, știința „neștiinței” apariție omului nu poate fi tratată ca un fundament pe care pot fi identificate drepturile rasei umane.

Răspunsurile referitoare la originea omului continua cu teoria evoluției. Cunoscut ca părintele teoriei evoluționiste, Darwin a explicat apariția vieții, implicit a omului, pornind de la procesele imanente ale naturii, fără a fi necesară implicarea unui alte forțe sau a unui creator. Totul este construit prin mișcarea și combinația întâmplătoare și aleatorie a atomilor. Pentru Darwin, acești atomi, sunt elemente date, existente prin sine și a căror prezență nu trebuie justificată. Acești atomi pur și simplu există. Mai mult, după parcurgerea anumitor stadii, natura produce mai multe exemplare dintr-o anumită specie, exemplare dintre care supraviețuiesc cei mai puternici perfecționând astfel, prin mutații, specia respectivă. Mergând mai departe, Darwin susține că se poate ști care sunt speciile care vor supraviețui și care sunt speciile care nu vor supraviețui.⁵

4 Antonio Lazcano, „The Origins of Life”, *Natural History*, Februarie 2006, în Antony Flew, *Există Dumnezeu*, p. 118.

5 Charles Darwin, *The Origin of Species*, published in 1872, cap 15, „Recapitulation and conclusions”, pp. 460-484, <http://ecologia.ib.usp.br/ffa/arquivos/abril/darwin.pdf> (descărcat la 8 iulie 2021).

De această dată, evoluția, privită ca știință, pare o teorie plauzibilă. Totul se explică prin selecție naturală necoordonată de cineva anume, ci manifestată aleatoriu. Păstrând raționamentul, dar mutând discuția în dualitatea evoluționism – drepturile omului, în care, evoluția ar fi cauza care ar determina anumite drepturi, lacunele de înțelegere ar fi imense. Care ar putea fi drepturile unei ființe evoluată din mișcarea atomilor, dintr-un aleatorism preexistent? Din ce punct se poate demara o discuție legată de aceste drepturi? Dacă speciile supraviețuiesc unele în dauna altora, nu se mai poate vorbi de anumite drepturi valabile pentru întreaga specie, ci doar despre drepturi temporare pentru cei mai tari. Și dacă drepturile sunt acaparate de cei tari, cum poate fi explicată prezența simțămintelor etice, a conștiinței, în toți, atât în cei tari, cât și în cei slabi? Analizând această dimensiune a simțămintelor morale condiționate de evoluție, Keller vine cu următoarele clarificări:

Evoluția, așadar, nu poate explica originea simțămintelor noastre morale, ca să nu mai vorbim despre faptul că noi toți credem că există standarde morale exterioare nouă pe baza cărora sunt evaluate simțămintele morale.⁶

Astfel, dacă drepturile naturale ale omului decurg, într-o anumită măsură, din simțămintele etice care îi guvernează ființa și dacă evoluția nu poate explica nici originea exactă a ființei umane și nici originea acestor simțăminte, în mod logic, evoluția nu poate fi considerată o cauză validă în baza căreia omul are anumite drepturi. Cu toate argumentele evoluționismului, Gheorghe Istodor notează că: „Savanți de bună credință au remarcat că evoluționismul, ca teorie științifică nu poate explica originea sufletului uman după cum nu poate explica nici originea conștiinței”⁷, conștiința fiind acel ceva, intrinsec omului, în care ființa umană păstrează nealterate atât concepțiile cu privire la sine ca specie, cât și drepturile naturale care decurg din existența sa.

Din perspectiva creaționismului biblic lucrurile stau diferit, iar Ericson consemnează răspicat această diferență: „Desigur, dacă primele capi-

6 Timothy Keller, *Argument pentru Dumnezeu. Credința într-o epocă a scepticismului*, Oradea, Editura Kerigma, 2013, p. 170.

7 Gheorghe Istodor, „Libertatea de conștiință – darul special al Creatorului pentru om. Abordare interdisciplinară”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Vol. 8, nr. 1, Editions IAR-SIC, Les Arcs, 2020, p. 37.

tole din Geneza spun cât de cât ceva, ele afirmă că o ființă personală a fost implicată în apariția omului. Rasa umană este lucrarea ei.”⁸ Nici Stott nu face rabat de la afirmarea poziției creaționiste, justificând prezentarea creației la începutul Sfintei Scripturi, în cartea Geneza:

Biblia începe cu Creația pentruca să putem cunoaște chipul divin după care am fost făcuți, obligațiile pe care le-am repudiat și înălțimea de la care am căzut. Nu putem înțelege nici ceea ce suntem în păcat, nici ceea ce am putea fi prin har, până când nu cunoaștem ce am fost cândva prin creație.”⁹

Obiectivitatea lui Stott este remrcabilă. Pentru el, creația presupune un statut înalt atribuit omului, asociat unor obligații, care, în funcție de obiectivitatea lor, pot fi considerate și ca drepturi ale omului. Cu alte cuvinte, obligațiile unei persoane pot fi, în același timp, drepturile altora. Rămânând în spațiul înțelegerii originii ființei umane, ca o diferență între zbaterele celor care acceptă poziția „neștiinței” sau a evoluției și cei care acceptă ideea creației, Tozer, în mod ironic, dar real, conchide: „Filosofii și oamenii de știință au căutat să lămurească acest lucru, unii prin speculație, alții prin observare, și, în truda lor, au ajuns la multe realități folositoare și însuflețitoare. Dar ei nu au găsit Adevărul ultim. Acesta vine prin revelație și iluminare.”¹⁰ Astfel, până și descoperirea originii omului este ceva ce atârână de iluminarea și revelația Creatorului, iar Tozer continuă argumentând în folosul ordinii și în defavoarea aleatorismului inițial:

Cei care cred în revelația creștină știu că universul este o creație. Nu este etern, de vreme ce a avut un început, și nu este rezultatul unei succesiuni de coincidențe fericite prin care un număr infinit de părți care se potrivesc se întâlnesc accidental, se așază în locul lor și încep să freacă. Pentru a crede așa ceva ar fi nevoie de o măsură de credulitate pe care puține persoane o posedă.¹¹

Statutul deosebit al ființei umane este marcat în cartea Genezei prin atributul „creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu” (Gen 1:26-27), ceea ce înseamnă predefinierea portretului ontologic al viitoarei ființe uma-

8 Millard J. Erickson, *Teologie Creștină*, vol. 2, Oradea, Editura Cartea Creștină, 1998, p. 30.

9 John Stott, *Să înțelegem Biblia*, Romanian Aid Fund, România, 1993, p.11.

10 Tozer, *Omul*, p. 21.

11 *Ibidem*.

ne în raport cu portretul Creatorului. Astfel, ființa creată, omul, se aseamănă cu Creatorul și îl reprezintă pe Acesta, valoarea statutului său de ființă create fiind stailită de Dumnezeu Creatorul. Discutând valoarea omului ca ființă creată, Fărăgău afirmă: „Fiind creat după chipul lui Dumnezeu, regăsirea și liniștirea omului sunt posibile doar în oglindirea chipului său în chipul Creatorului. Această atârnare de Dumnezeu dovedește că valoarea omului nu este în el, ci în Dumnezeu de care este legat. Omul are deci o valoare derivată.”¹²

Însă creaționismul nu este susținut doar de persoane „credincioase creației”, ci chiar de foști contestatari ai procesului. Un exemplu luat în considerare este cel al lui Antony Flew, recunoscut ca cel mai faimos ateu al istoriei. În urma examinării dovezilor care stau la baza creaționismului, a relatărilor prezente în cartea Geneza și a structurilor funcționale specifice organismului uman, declarația lui devine o recunoaștere profundă atât a creației ca proces, cât și a omului, ca ființă creată de Dumnezeu:

Acum cred că universul a luat ființă în urma acțiunii unei inteligențe infinite. Cred că legile complexe ale universului poartă amprenta a ceea ce oamenii de știință au numit Mîntea lui Dumnezeu. Cred că viața și reproducerea își au originea într-o sursă divină. De ce cred acest lucru, dat fiind faptul că am promovat și apărât ateismul mai mult de o jumătate de secol? Răspunsul concis este următorul: aceasta este imaginea lumii, așa cum o văd eu, care s-a născut din știința modernă. Știința subliniază trei dimensiuni ale naturii care arată către Dumnezeu. Cea dintâi este faptul că natura respectă legi. Cea de-a doua este dimensiunea vieții, a ființelor inteligent alcătuite, conduse de scopuri și care au apărut din materie. Cea de-a treia este însăși existența naturii.¹³

Argumentele lui Flew sunt, indiscutabil, pro-creație și pro-Dumnezeu Creatorul. Știința adusă în discuție evidențiază aceași Entitate, Dumnezeu – Creatorul iar reflecția Lui în viața umană este reliefată prin statutul Lui de sursă a vieții. La urma urmei, cuvintele lui Hristos din Ioan 11, prin care se identifică pe Sine ca fiind viața, sunt acceptate de Flew ca normă a creației. Viața nu poate exista în lipsa sursei care o produce.

Încercând a crea un pod peste istorie, Conway face o legătură interesantă între „Ființa” lui Aristotel și Dumnezeul prezent în tradiția iu-

12 Beniamin Fărăgău, *Geneza*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2009, p. 47.

13 Flew, *Există Dumnezeu*, p. 89.

deo-creștină. Atât argumentele invocate, cât și simplitatea raționamentului aplicat, indică indubitabil existența unei Ființe – Creațoare, identificată simplu, Dumnezeu:

„Pe scurt, Ființei pe care a considerat-o ca fiind explicația lumii și a formei sale vaste, Aristotel i-a atribuit următoarele caracteristici: imuabilitatea, imaterialitatea, omnipotența, omnisciența, unitatea sau indivizibilitatea, bunătatea perfectă și existența necesară. Există o corespondență impresionantă între acest set de caracteristici și cele atribuite în mod tradițional lui Dumnezeu în cadrul tradiției iudeo-creștine. Este ceea ce justifică în întregime faptul că noi considerăm că Aristotel avea în minte aceeași Ființă Divină drept cauză a lumii care este adorată și în aceste două religii.”¹⁴

Conway nu discută despre un oarecare „dumnezeu” care ar putea împlini funcția creațoare sau care ar putea întruchipa ființa aristotelică. El este ferm și clar, Creatorul este Dumnezeul cunoscut în tradiția iudeo creștină. Asta înseamnă că atât Vechiul Testament, cât și Noul Testament au valoare de absolut, iar Dumnezeul prezentat în aceste două scrieri este singurul care ar putea fi caracterizat de imuabilitate, imaterialitate, omnipotență, omnisciență, indivizibilitate și existență prin Sine. Ca urmare, creația despre care se vorbește în Vechiul Testament este o realitate incontestabilă, iar ființa umană, în calitate de ființă creată de Dumnezeu, este o dovadă a măreției și puterii Creatorului. Pentru Calvin, această realitate a creației este fundalul pe care își construiește concepția referitoare la ființa umană. Afirmările lui sunt măgulitoare și superbe:

În consecință, unii filozofi au numit omul, cu mult timp în urmă, nu fără înțelepciune, un microcosmos, deoarece el este un exemplu rar al puterii, bunătății și înțelepciunii lui Dumnezeu, cuprinzând în sine destule miracole pentru a ne umple mintea, dacă nu cumva ne-am obosit să le acordăm atenție.¹⁵

Ce imagine grandioasă. O simplă reflecție a omului asupra propriei existențe ar fi suficientă pentru a îi încărca mintea cu „destule miracole”, pe care, doar ignorându-le cu bună știință le-ar putea evita. Însă ignoranța este incriminată de apostolul Pavel care afirmă că „ce se poate cunoaște des-

14 David Conway, *The Rediscovery of Wisdom*, London, Macmillan, 2000, p. 74.

15 Jean Calvin, *Învățătura religiei creștine*, vol. I, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2003, p. 153.

pre Dumnezeu le este descoperit în ei, căci le-a fost arătat de Dumnezeu” (Romani 1:19), iar pentru a discuta și despre creație, apostolul continua: „în adevăr, însușirile nevăzute ale Lui, puterea Lui veșnică și dumnezeirea Lui se văd lămurit, de la facerea lumii, când te uiți cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El. Așa că nu se pot dezvinovăți” (Romani 1:20). Iată cum explică Calvin acest fapt:

Există în lăuntru minții omenești, printr-un fel de instinct natural, o conștiință a divinității. Noi considerăm că lucrul acesta este indiscutabil. Pentru a împiedica pe oricine să se refugieze sub masca ignoranței, Dumnezeu Însuși „a sădit” în toți oamenii o anumită înțelegere a maiestății Sale divine. Actualizând-o mereu, El strecoară în repetate rânduri picături proaspete. Așadar, pentru că toți oamenii ca unul percep faptul că există un Dumnezeu și că El este Creatorul lor, ei sunt osândiți de propria lor mărturie pentru faptul că nu L-au cinstit și pentru că nu și-au consacrat viața voii Lui.¹⁶

Astfel, desconsiderarea creației nu poate fi justificată sub nicio formă, deoarece Dumnezeu a pus în ființa creată „ceva dumnezeiesc” care, invariabil, conduce ființa umană către Creatorul ei. Faptul este indiscutabil deoarece Dumnezeu, în mod continuu, își reactualizează maiestatea personală în ființa umană, fapt care revendică atât recunoașterea Lui ca Dumnezeu absolut, cât și asumarea credinței în El.

Drepturile omului

Pe acest fond al recunoașterii ființei umane ca ființă creată, discuția despre drepturile omului capătă alte valențe pentru simplul fapt că drepturile creaturii sunt stabilite de către Creator, ceea ce presupune că toate drepturile naturale ale omului sunt stabilite de către Dumnezeu. El este sursa din care decurg toate drepturile omului, El le stabilește, le definește și le implementează în ființa creată. Omul poartă în sine toate drepturile naturale pe care Dumnezeu le-a stabilit prin creație, le are întipărite în minte iar conștiința îi dictează alegerile și deciziile în funcție de acestea. Ca exemplu, orice ființă abia născută își revendică drepturile imediat după naștere, plânge după mâncare, cere afecțiune, caută companie, iar mai târziu, pretinde respect, demnitate, viață și drept la opinie. Toate aceste drepturi, sau

16 Jean Calvin, *Învățătura religiei creștine...*, p. 142.

mai bine spus importanța lor, consideră Rotaru, poate fi observată luând în considerare locul lor atât în plan social, cât și individual, iar pe deasupra înțelegând că manifestarea lor are loc în cadrul comunității umane.¹⁷

Discuția este însă purtată pe diferite considerente sau convingeri. La întrebarea „De unde vin drepturile?”, Alan Dershowitz ia în calcul două potențiale răspunsuri, pe care le explică, fără însă a fi de acord cu ele. Primul răspuns e legat de acceptarea teoriei creaționismului. Dacă este acceptată ideea creației, implicat a omului ca ființă creată, drepturile omului vin de la Dumnezeu, consideră Dershowitz. Însă, analiza spiritualității rasei umane îl face pe Dershowitz să nu agreeze acest răspuns. El consideră că agnosticismul majorității oamenilor, manifestat prin diverse forme cum ar fi ateismul sau materialismul, este un argument împotriva recunoașterii lui Dumnezeu ca sursă a drepturilor omului. Al doilea răspuns luat în considerare comportă o dimensiune evoluționistă, reclamând drepturile omului ca venind de la natură. În fond, e vorba de o „lege naturală” care arată că examinarea naturii și a naturii umane va evidenția atitudini și comportamente care se potrivesc tiparelor în care se desfășoară lucrurile prezente. Din cauza violenței caracteristică evoluției, analistul nu este de acord nici cu acest răspuns. În opinia lui, evoluția naturii prin violență și prin supraviețuirea celui mai tare și mai bine adaptat se constituie într-un alt argument solid pentru respingerea naturii ca sursă a drepturilor ființei umane.¹⁸

O altă teorie a drepturilor umane, menționată de Keller, afirmă că drepturile ființei umane sunt creația exclusivă a omului. Această teorie susține că întreaga societate umană ar avea de câștigat în urma creării drepturilor omului, deoarece prin acestea este respectată demnitatea individuală și în final fiecare membru al societății o va duce mai bine. Însă, în această situație, problema de fond este dată de separarea societății în majoritate și minoritate, majoritatea fiind cea care creează drepturile. Ca urmare, nu există nicio garanție că majoritatea va crea drepturi egale și pentru minoritate, ci, în cel mai fericit caz acestea vor fi folosite, de către majoritate, doar ca argumente teoretice ale respectării demnității minorității. Astfel, conchide Keller, drepturile nu pot fi create, ele trebuie descoperite, altfel, nu au

17 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Freedom of religion, always a hot issue”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, nr. 5, Editions IARSIC, Les Arcs, 2017, p. 545.

18 Alan Dershowitz, *Shouting Fire: Civil Liberties in a Turbulent Age*, New York, Little Brown, 2002, pp. 10-25.

nicio valoare.¹⁹ În sprijinul aceste afirmații, Keller discută posibilitatea ca majoritatea, în baza presupusei autorități de a crea drepturi, ar putea vota exterminarea minorității. Astfel, în cazul definirii acestei opțiuni ca fiind nepotrivită și rea, Keller se întreabă: Cine ar putea spune că majoritatea se află sub interdicția morală de a nu extermina minoritatea? Sau, de ce ar preleva concepțiile unuia asupra voinței majorității?²⁰

Gândirea lui Keller este justificată. Se poate ridica o problemă practică legată de etica majorității și mai ales de repercursiunile survenite în urma decalibrării eticii și a decadenței morale a majorității. Ce fel de drepturi decurg dintr-o moralitate îndoielnică susținută de majoritate? Pe de altă parte, drepturile naturale nu pot fi remodelate în funcție de etica socială acceptată, fără niciun filtru, la un moment dat. Astfel, omul, indiferent că este parte a majorității sau a minorității, nu poate fi creatorul drepturilor personale.

Pe acest raționament, Keller apelează la concepția lui Arthur Leff, care susține că „dacă nu există Dumnezeu, atunci toate afirmațiile morale sunt arbitrare, toate evaluările morale sunt subiective, și nu există niciun standard moral exterior după care să fie judecate sentimentele și valorile unei persoane.”²¹ Pentru a fi și mai convingător, Keller îl citează pe Leff, care, în decembrie 1979, în articolul „Unspeakable Ethics, Unnatural Law” publicat în *Duke Law Journal*, scria următoarele:

În absența lui Dumnezeu, orice sistem etic și juridic se diferențiază prin răspunsul pe care alege să-l dea următoarei întrebări cheie: cine dintre noi are dreptul de a declara că această „lege”, sau alta, trebuie respectată? Spus deschis, problema este atât de tulburătoare din punct de vedere intelectual, încât n-ar trebui să fim surprinși dacă vom găsi un mare număr de gânditori din domeniile etic și juridic care nu se străduiesc să o înțeleagă și astfel să încerce un răspuns. Dumnezeu există sau nu există, dar dacă nu există, nimic și nimeni altcineva nu-I poate lua locul.²²

Existența drepturilor omului este legată de existența lui Dumnezeu. Dacă El există, omul are drepturi prestabilite, predefinite, drepturi confor-

19 Timothy Keller, *Argument pentru Dumnezeu. Credința într-o epocă a scepticismului...*, pp. 172-173.

20 *Ibidem*, p. 174.

21 *Ibidem*, pp. 172-173.

22 *Ibidem*, p. 174.

me cu natura lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu există, omul nu se poate erija în creator al drepturilor personale deoarece nu și-ar putea justifica nici măcar propria existență. Astfel, problematica drepturilor umane este dusă în spectrul credinței existenței lui Dumnezeu. Aici intervine Vanhoozer care notează că în mod natural: „Concepția despre Dumnezeu, sine și lume este afectată de timpul și locul în care omul trăiește, de educația lui, de clasa lui socială, de apartenența sexuală, de biochimia proprie și așa mai departe,²³ însă Keller tranșează disputa într-un mod mai personal afirmând că: „Dacă crezi că drepturile omului sunt o realitate, atunci existența lui Dumnezeu are cu mult mai mult sens decât nonexistența Sa.”²⁴ Dacă însă nu este acceptată existența lui Dumnezeu, se ridică întrebarea: În lipsa lui Dumnezeu ce drepturi ar mai putea avea omul? În acest caz discuția se întoarce în perimetrul majorității, iar lucrurile tind către o ecuație indefinită.

Examinând baza drepturilor omului, Perry ajunge la concluzia că „pentru moralitatea drepturilor omului există o bază religioasă, dar este departe de a fi clar că pentru drepturile omului există o bază nonreligioasă seculară.”²⁵ Analizând logica lui Perry, Keller observă că acesta face referire la afirmația lui Nietzsche că „Dumnezeu este mort”, argument în baza căruia, orice moralitate a dragostei și a drepturilor omului este lipsită de teme.²⁶ Discuția este mutată între religios și secular, între Dumnezeu și legea inițiată de om, fapt care aprinde disputa, clarificată totuși de către Istodor Gheorghe astfel:

Dacă se ajunge la situația în care legea este o construcție care reflectă drepturile naturale preexistente ale omului, atunci se poate vorbi de o libertate autentică, garantată prin actul normativ și nu construită de norma juridică. Este demn de subliniat faptul că în instrumentele juridice universale, clasice, privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în mod obișnuit există formula potrivit căreia

23 Kevin J. Vanhoozer, „Lumea – bine pusă în scenă? Teologia, cultura și hermeneutica”, în D.A. Carson, John D. Woodbridge (Ed.), *Dumnezeu și cultura. eseuri scrise în onoarea lui Carl F.H. Henry*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2006, p. 37.

24 Timothy Keller, *Argument pentru Dumnezeu. Credința într-o epocă a scepticismului...*, p. 177.

25 Michael J. Perry, *Toward a Theory of Human Rights: Religion, Law, Courts*, Cambridge, Cambridge University Press, 2007, p. XI.

26 Timothy Keller, *Argument pentru Dumnezeu. Credința într-o epocă a scepticismului...*, pp. 174-175.

„statele recunosc drepturi și libertăți fundamentale”, prin urmare nu le construiesc normativ și nu le impun ca un dar juridic.²⁷

Ideea de bază este aceea a preexistenței drepturilor fundamentale ale omului și a folosirii instrumentelor juridice pentru recunoașterea lor. Ca urmare, omul nu este chemat să-și fabrice anumite drepturi, ci să recunoască și să aplice drepturile care i-au fost conferite prin creație și stabilite de către Dumnezeu în pre existența sa.

Concluzii

Analiza teoriilor referitoare la originea ființei umane și a drepturilor care decurg din aceasta au evidențiat disputele neclarificate nici până la momentul prezent. Susținătorii științei „neștiinței” nu pot vorbi despre drepturi fundamentale ale ființei umane deoarece nu au rezolvat dilemma originii omului. Dintr-o astfel de perspectivă, drepturile omului ar putea fi identificate în concepțiile celor mai străluciți analiști ai fenomenelor sociale prezente la un moment dat. Teoria evoluționiste, pe de altă parte, induce ideea aleatorismului funcțional în procesul apariției ființei umane, idee afirmată însă nedemonstrată obiectiv. În acest caz, drepturile omului ar putea fi concepute de către o majoritate a rasei umane, fără nicio garanție, că acestea nu ar decima minoritatea.

Creaționismul însă, afirmă clar că Dumnezeu este Creatorul vieții, că ființa umană este creația Lui și că drepturile omului decurg din natura Creatorului. Pe această direcție orice normă legislativă, orice declarație a drepturilor omului și orice tratat privitor la drepturile diferitelor clase sociale, sunt relevante atât timp cât reflectă aceste drepturi preexistente, adânc înrădăcinate în conștiința umană de către Dumnezeu.

Bibliografie:

- * Calvin, Jean, *Învățătura religiei creștine*, vol. I, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2003.
- * Conway, David, *The Rediscovery of Wisdom*, London, Macmillan, 2000.

27 Gheorghe Istodor, „Libertatea de conștiință – darul special al Creatorului pentru om. Abordare interdisciplinară”..., p. 41.

- ✦ Darwin, Charles, *The Origin of Species*, published in 1872, cap. 15, „Recapitulation and conclusions”, <http://ecologia.ib.usp.br/ffa/arquivos/abril/darwin.pdf>
- ✦ Dershowitz, Alan, *Shouting Fire: Civil Liberties in a Turbulent Age*, New York, Little Brown.
- ✦ Erickson, J. Millard, *Teologie Creștină*, vol. 2, Oradea, Editura Cartea Creștină, 1998.
- ✦ Fărăgău, Beniamin, *Geneza*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2009.
- ✦ Ferris, Timothy, *Coming of Age in the Milky Way*, New York, Morrow, 1988.
- ✦ Flew, Antony, *Există Dumnezeu, Cum și-a schimbat poziția cel mai faimos ateu din lume*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2014.
- ✦ Gheorghe, Istodor, „Libertatea de conștiință – darul special al Creatorului pentru om. Abordare interdisciplinară”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Vol. 8, nr. 1, Les Arcs, France, Editions IARSIC, 2020, pp. 33-49.
- ✦ Keller, Timothy, *Argument pentru Dumnezeu. Crediința într-o epocă a scepticismului*, Oradea, Editura Kerigma, 2013.
- ✦ Perry, Michael J., *Toward a Theory of Human Rights: Religion, Law, Courts*, Cambridge, Cambridge University Press, 2007.
- ✦ Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Freedom of religion, always a hot issue”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, nr. 5, Les Arcs, France, 2017, Editions IARSIC, pp.545-550.
- ✦ Stott, John, *Să înțelegem Biblia*, România, Romanian Aid Fund, 1993.
- ✦ Tozer, A.W., *Omul sălașul lui Dumnezeu*, Suceava, Editura Perla Suferinței, 2011.
- ✦ Vanhoozer, Kevin J., „Lumea – bine pusă în scenă? Teologia, cultura și hermeneutica”, în Carson, D.A., – Woodbridge John D. (Ed.), *Dumnezeu și cultura. Eseuri scrise în onoarea lui Carl F.H. Henry*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2006, pp. 13-45.